

בש"פ 8822/13 - מוחמד אבו נג'מה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8822/13

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: מוחמד אבו נג'מה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק
מ"ת 46280-11-13 שניתנה ביום 19.12.2013 על-ידי
כב' השופטת נ' בן אור

תאריך הישיבה: א' בשבט התשע"ד (02.01.14)

בשם העורר: עו"ד מוחמד חליחל

בשם המשיבה: עו"ד נילי פינקלשטיין

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 19.12.2013, שניתנה על-ידי כב' השופטת נ' בן-אור
בתיק מ"ת 46280-11-13, בגדרה הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

1. נגד העורר, יליד 1989, ונגד אחיו, יליד 1994, הוגש ביום 24.11.2013 כתב אישום המייחס להם עבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

על-פי המתואר בכתב האישום, בבוקר יום 16.11.2013 המתינו העורר ואחיו ברחוב סמוך לביתו של פ.ה. (להלן: המתלונן) במטרה לפגוע בו. אחיו של העורר המתין ליד רכבו וסימן למתלונן, אשר יצא בנסיעה מביתו בסביבות השעה 7:00, לעצור את רכבו. המתלונן סבר כי אחיו של העורר זקוק לעזרה ועצר בצד הכביש. לאחר שעצר, פתחו העורר ואחיו את דלת הנהג ברכבו של המתלונן, ובעוד המתלונן חגור בחגורת בטיחות אחז בו אחיו של העורר כך שלא יוכל לנוע. תוך כדי שהמתלונן מוחזק על-ידי האח, שלף העורר סכין באורך 20 ס"מ, אמר לאחיו "תתפוס אותו חזק כי אנחנו נהרוג אותו" וחתך את המתלונן באמצעות הסכין. כתוצאה ממעשה זה נגרם למתלונן חתך באורך עשרה ס"מ בלחיו הימנית. לאחר מעשים אלה נמלטו העורר ואחיו מהמקום באמצעות רכבו של האח. המתלונן נהג חזרה לביתו ואז פונה לבית חולים שם נזקק לטיפול רפואי.

להשלמת התמונה יצוין כי כעשר שנים לפני האירוע המתואר נפצע העורר במהלך קטטה עם המתלונן ונותרה לו צלקת על לחיו הימנית.

הליכי המעצר

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה ביום 24.11.2013 בקשה להורות על מעצרם של העורר ואחיו עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים כנגדם. בבקשה נטען כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר ואחיו, לרבות הודאה חלקית של העורר בביצוע המעשים המיוחסים לו. המשיבה טענה כי המסוכנות הנשקפת מהעורר ומאחיו, והנסיבות החמורות של העבירות המיוחסות להם, מוליכות למסקנה כי יש לעצור אותם עד לתום ההליכים.

בהחלטה מיום 4.12.2013 קבע בית משפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה לביסוס עובדות האישום נגד העורר ואחיו. בית המשפט ציין, כי על יסוד הוראת סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, קמה עילת מעצר סטוטורית כלפי מי שעבר עבירה תוך שימוש בנשק קר. בית המשפט קבע כי נשקפת סכנה מצד שני האחים, וכי העובדה שמעשיו של העורר נעשו כנקמה על אירוע שהתרחש לפני כעשר שנים מעידה על כך ש"נראה כי במהלך כל השנים הללו לא התקררה דעתו של משיב 1 [העורר, צ.ז.] וגם לנתון זה יש משמעות בהערכת מסוכנותם של המשיבים". מאידך, בית המשפט התחשב בעובדה שמדובר בצעירים נטולי עבר פלילי ולכן נעתר לבקשת בא-כוחם והורה על הגשת תסקירי מעצר בעניינם.

3. לאחר שהוגשו התסקירים, הורה בית משפט קמא ביום 19.12.2013 על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו ועל שחרורו של אחיו למעצר בית מלא. שירות המבחן סבר כי, ככלל, עוצמת המסוכנות הנשקפת מן העורר נמוכה יחסית, אך עוצמת המסוכנות הנשקפת ממנו כלפי המתלונן באופן ספציפי היא בינונית. נוכח דברים אלה המליץ שירות המבחן על שחרור העורר, המתגורר עם הוריו בשכונת ג'בל מוכבר, למעצר בית מלא בבית דודו בשכונת עיסויה, כאשר המפקחים יהיו דודו של העורר ושניים מחבריו. על אף המלצה זו, הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד תום ההליכים, בנמקו החלטתו זו כדלהלן:

"אינני סבורה כי נכון יהיה ליטול סיכון בעוצמה בינונית כלפי המתלונן בנסיבות המתוארות לעיל ובהחלטתי הקודמת. בהינתן שהסכסוך ועוצמת רגשותיו של משיב 1 מקימים חשש של ממש שהמתלונן עלול למצוא עצמו מותקף פעם נוספת נראה כי יש להגן עליו בדרך של מעצר עד תום ההליכים של משיב 1".

בהחלטתו לשחרר את אחיו של העורר למעצר בית, הסתמך בית המשפט על כך שנדמה כי העורר, ולא אחיו, הוא הגורם הדומיננטי בסכסוך עם המתלונן. כמו כן הזכיר בית המשפט את העובדה שהאח הוא צעיר בן 19 ללא עבר פלילי, ששירות המבחן מצא כי הוא מרוכז בלימודיו האקדמאים ובעבודתו ונשקפת ממנו רמת מסוכנות נמוכה, כגורמים נוספים להחלטתו.

הערר

4. העורר מקבל את קביעותיו של בית משפט קמא לעניין קיומן של ראיות לכאורה וממקד את טענותיו בהחלטה על דחיית החלופה למעצר. לטענת העורר שגה בית משפט קמא בכך שלא אימץ את המלצת שירות המבחן לשחררו למעצר בית. העורר טוען כי בהחלטה לא ניתן משקל מספק לגילו הצעיר ולכך שהוא נעדר עבר פלילי. העורר מוסיף כי מאחר שאחיו שוחרר למעצר בית, החלטה על המשך מעצרו מהווה אפליה כלפיו והיה על בית המשפט לשחררו כאשר במידת הצורך ניתן היה להטיל עליו תנאי שחרור מחמירים מאלה שנקבעו לאחיו. במהלך הדיון בערר הוסיף בא-כוחו של העורר, כי העובדה שבית המשפט הורה על הגשת תסקיר מעצר לאחר שבחן לעומקן את הראיות שנאספו על-ידי התביעה ועל כן היה מודע לאופי המעשה, מצביעה על כך שהיה נכון לשקול שחרורו של העורר לחלופת מעצר. והנה, לאחר שהתקבל תסקיר חיובי במובהק, מצא בית המשפט שאין מקום לשחרור העורר בשל מסוכנותו. עוד נטען, כי העורר הופלה לעומת אחיו ששוחרר, כי בית המשפט נמנע מלשמוע את המפקחים המוצעים וכי ניתן ליתן בעורר אמון מאחר שלא שיבש את החקירה ולא הכשיל בכל צורה את מעצרו.

המשיבה סומכת ידיה על החלטת בית המשפט המחוזי. באת כוחה טענה בדיון כי על אף שלכאורה נערכה סולחה בקשר עם הפגיעה שפגע המתלונן בעורר, לא נתקררה דעתו של העורר למרות חלוף הזמן, מה שמעיד על מסוכנותו ועל כך שיצר הנקמה בוער בקרבו. נטען לחומרת המעשה ולכך כי העורר היה הכוח המניע מאחוריו שכן מדובר היה "בסכסוך שלו" עם המתלונן. בכך שונה עניינו של העורר מעניינו של אחיו ששוחרר.

דיון והכרעה

5. לכאורה נדמה כי מסוכנותו של העורר, שעברו נקי, ממוקדת במתלונן וכי קביעת חלופת מעצר הדוקה תוכל להפיג במידה סבירה את החשש מפני פגיעה במתלונן, מה גם שיתכן שיצר הנקמה של העורר בא על סיפוקו בביצוע הדקירה. ואולם, בחינה נוספת של הפרשה מביאה למסקנה שאין מקום להתערב בשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי.

מעשיו של העורר מתאפיינים בסממני חומרה מובהקים המעידים על סיכון ניכר הנשקף ממנו, ואין לדעת אם הסכנה אכן ממוקדת במתלונן והעורר לא יבחר שוב לבצע מעשה אלים ומסוכן לחיי אדם אם ימצא עצמו שוב בסכסוך עם אחרים. לעניין זה אציין את הנתונים הבאים: חלוף הזמן הניכר מאז שהמתלונן פגע לכאורה בעורר והעובדה שבינתיים נערכה סולחה לא ציננו את יצר הנקמה שהדריך את העורר במעשיו; העורר גייס לביצוע המשימה העבריינית את אחיו הצעיר ממנו; המעשה היה מתוכנן לפרטיו, תוך הכנת מארב למתלונן; המעשה נעשה בכוונת מכוון ולא כתוצאה מהתלהטות יצרים ספונטאנית; המעשה בוצע באמצעות סכין אשר כוונה לעבר פני המתלונן, כך שתזוזה קלה היתה יכולה לקפח את חייו או לגרום לו לחבלה חמורה במיוחד; שירות המבחן מצא כי הקונפליקט שבין העורר לבין המתלונן עדיין "בעיצומו". אכן, מנגד איני מתעלם מגילו הצעיר יחסית של העורר ומעברו הנקי, אך המעשה החמור שביצע בנסיבות המפורטות לעיל מצביע על מסוכנות, שאיני סבור שהיא בהכרח ממוקדת, שכן יש במעשה כדי להעיד על אפשרות של היעדר גבולות כאשר העורר חש שפגעו בכבודו. יש להגן על הציבור מפני מי שסבורים שמחלוקות מיישבים באמצעות סכין.

איני סבור שהעורר מופלה לרעה לעומת אחיו. מהאמור לעיל מתבקשת מאליה המסקנה כי חלקו של האח שונה בתכלית, מה גם שמדובר באח צעיר שניתן להניח לטובתו שהרגיש מחויב לסייע בידי העורר.

אציין כי איני רואה לקבל את טענת העורר לפיה אם בית המשפט נוכח במסוכנותו על-פי חומר הראיות ועל אף כן מצא לנכון להורות על הגשת תסקיר מעצר, היה עליו לקבל את המלצת שירות המבחן. אכן, התסקיר הוא כלי עזר חשוב אך בסופו של דבר ההכרעה מסורה לבית המשפט. זאת ועוד, לצורך שיקולי החלופה על בית המשפט להיות מודע לתמונה בכללותה, והתסקיר עשוי לכלול נתונים שאחרת לא היו מגיעים לידיעת בית המשפט (כגון נתונים אישיים או משפחתיים מיוחדים וכו') ושיש בכוחם להשפיע על שיקול דעתו. לא ניתן מראש לדעת אילו נתונים יוצגו בתסקיר המעצר, ועל כן ניתן (ולעיתים אף צריך) להורות על הגשתו גם במקרים בהם המעשה מעיד על מסוכנות ניכרת.

בנסיבות אלה לא ראיתי להתערב בהחלטת בית המשפט המחוזי הנכבד, מה גם שיש משקל, בוודאי כאשר הכף אינה נוטה באופן ברור לצד המעצר או לצד השחרור, לעמדת בית המשפט המחוזי ו"צריך טעם של ממש כדי לבטל את ההחלטה" (דברי השופט י' זמיר בבש"פ 90/99 מדינת ישראל נ' פלוני (10.1.1999)).

עוד אוסיף, כי לכאורה נראה כי משפטו של העורר יכול להסתיים בתוך זמן לא רב וההליך לא אמור להיות ממושך. כמובן שאם הערכה זו תתבדה, פתוחה דרכו של העורר לבקש עיון חוזר במעצרו.

אשר על כן אין בידי לקבל את הערר והוא נדחה.

ניתנה היום, ד' בשבט התשע"ד (5.1.2014).

שׁוֹפֵט
